

Securitatea Informațională: concepte și noțiuni

**Autor: T. Busuncian
Dr., conferențiar universitar**

Chișinău 2023

Conținuturi; Obiective de referință; Termeni-cheie

Conținuturi:

1. Noțiuni generale privind securitatea informațională.
2. Securitatea informațională în contextul globalizării

Obiective de referință:

- să identifice principalele concepte și noțiuni de securitate informațională;
- să estimeze importanța și necesitatea unei strategii care să cuprindă reglementări comprehensive ale tuturor vectorilor securității informaționale;
- să determine rolul statului în gestionarea problemelor de securitate informațională;
- să evalueze politica de securitate a informației în cadrul instituțiilor publice și metodologia cercetării.

Termeni-cheie: *securitatea informației, securitate informațională, securitate cibernetică, securitatea sistemelor informaționale, securitatea TIC.*

Noțiuni generale privind securitatea informațională.

În literatura științifică, se regăsesc un număr considerabil de semnificații și interpretări diferite ale conceptului de securitate informațională. Acest lucru se datorează faptului că securitatea informațională este un fenomen extrem de complex și multilateral, iar conceptul corespunzător ar trebui să reflecte toate aspectele confruntării dintre state pentru a obține un avantaj copleșitor asupra dușmanului în procesul de obținere, prelucrare și utilizare a informațiilor.

Un studiu de proporții, solid argumentat ce

elucidează problemele securității informaționale și de asigurare a securității informațiilor, inclusiv în cadrul științelor juridice, a început în Federația Rusă imediat după destrămarea Uniunii Sovietice. Astfel, primele rezultate ale studiilor cuprinzătoare ale problemei în legătură cu aspectul juridic al conceptului de securitate informațională au fost publicate în monografiile lui Baturin Yu. M., Bachilo I. L., Lopatin V. N., Fedotov M. A., Streltsov A. A.

În prezent, numărul de lucrări în care este abordat acest subiect este destul de mare. De exemplu, manualele de Bachilo I. L., Kuznetsov P. U., Gorodov O. I., Tereshchenko L. K. și alte câteva publicații în care problemele legale în contextul securității informaționale au ocupat un loc stabil ca zonă științifică separată în industria integrată rapidă a dreptului rus - legea informațiilor.

Conceptele de „securitate a informațiilor” și Noțiuni generale privind securitatea informațională

sunt concepte de un interes deosebit și al altor servicii de informații. Definiția obiectului de asigurare a securității informațiilor este realizată de către entitatea interesată de către misiunile de informare și guvernele acestora

persoană

Organizație

Funcționar de stat

Șeful autorității de stat sau municipalitate

Soluția la sarcina complexă de a asigura securitatea ar trebui să preia un caracter complet nou, în raport cu metodele și mijloacele tradiționale de securitate a informațiilor. Securitatea informațională necesită crearea de noi tehnologii integrate pentru stocarea și protejarea resurselor informaționale, dezvoltarea suplimentară sau îmbunătățirea schemelor și procedurilor organizaționale existente menținerea integrității resurselor informaționale, instruirea personalului specializat pentru soluții la provocări.

Statele din Europa de Est, Federația Rusă și alte țări cu o pondere considerabilă în sectorul informațional, la fel acordă o importanță deosebită asupra subiectului securității informaționale. Se poate menționa nivelul ridicat al activității serviciilor de informații în contextul rivalităților dintre state, la început în perioada războiului rece, iar mai târziu, odată cu procesul de globalizare și în domeniul informațional.

Prin sintagma securitate informațională se are în vedere protecția persoanei, societății și a statului, a drepturilor și intereselor acestora în domeniul informațional. Aceste aspecte sunt stipulate, de altfel, și în Constituția Republicii Moldova și alte legi, privind drepturile și interesele ce țin de căutarea, primirea, transmiterea, răspândirea, formarea, prelucrarea, păstrarea, utilizarea și protecția informației.

În prezent, la nivel internațional se vehiculează mai mulți termeni similari, cum ar fi:

- securitatea informației;
- securitatea informațională;
- și securitatea cibernetică.

Dar pot oare aceste concepte să se substituie unul pe altul sau sunt diferite? Și la nivel național multă lume întâmpină dificultăți majore în ce privește înțelegerea și aplicarea corectă a acestor concepte, care, în funcție de context, uneori pot fi considerate ca sinonime, alteori pot fi diferite, inclusiv ca sarcini, funcții, impact, arie de acoperire etc. Cercetările în domeniu urmăresc să ducă o mai bună înțelegere și conștientizare a terminologiei, fiind utilă pentru persoanele implicate în activități educaționale (elevi, studenți, profesori, doctoranzi), pentru cei angajați în activități informaționale și/sau de securitate a informației.

Securitatea informațională – al treilea val în dezvoltarea omenirii – constituie rezultatul procesului de informatizare de o mare amploare și de o aprofundare perpetuă ce se manifestă ca una din legitățile progresului social și a celui tehnico-științific.

Securitatea informațională se studiază, tradițional, în termeni de amenințări și vulnerabilități, dar propune abordarea securității în sensul mai larg al termenului, ca o stare a unui subiect care se estimează neamenințat de un oarecare pericol sau gândește la mijloacele de a răspunde la pericol, dacă el poate deveni actual. Amenințările informaționale presupun influențe asupra sferelor informaționale care atentează la stabilitatea, securitatea națională și politică a statului. Agresiunile informaționale în lanț se pot constitui într-un război informațional, la care pot participa din umbră și serviciile specializate de informații din străinătate. Asigurarea securității informaționale presupune un efort comun între serviciile de informații, mediile academice și organizațiile neguvernamentale.

Exemplele în acest sens sunt numeroase: în contextul emergenței riscurilor la adresa securității cibernetice, un serviciu de informații poate fi eficient doar în cooperare cu zona privată, de business și de cercetare în materie de protecție a infrastructurilor informatice; evaluarea percepțiilor asupra unor evoluții geopolitice ar fi mai exactă în urma organizării unor dezbateri publice în domeniul analizei de risc; fundamentarea academică a domeniului.

La concretizarea noțiunii au contribuit mai mulți autori, lucrările cărora au conturat noțiunea de securitatea informațională, cercetătorul Victor Moraru în articolul Securitatea informațională ca o condiție a libertății, definește noțiunea de securitate informațională drept una multidimensională și complexă, și, în linii generale, presupune securizarea mediului informațional. În opinia cercetătorilor securitatea informațională a statului este definită, în mod tradițional, ca stare de conservare a resurselor informaționale ale statului, dar și de protejare a drepturilor legitime ale individului și ale societății în sfera informațiilor.

Noțiunea de securitate informațională este una multidimensională și complexă.

Securitate informațională presupune securizarea mediului informațional.

Securitatea informațională a statului este definită, în mod tradițional, ca stare de conservare a resurselor informaționale ale statului, dar și de protejare a drepturilor legitime ale individului și ale societății în sfera informațiilor.

Securitatea informațională are două componente:

1. securitatea informațional-tehnică;
2. securitatea informațional-psihologică.

În legislația mai multor țări securitatea informațională este orientată spre protecția mediului informațional al societății, permițând acestuia formarea, utilizarea și dezvoltarea informației în interesul cetățenilor, organizațiilor și statului, protejând astfel interesele naționale.

În legislația mai multor țări „securitatea informațională” este orientată spre:

protecția mediului informațional al societății, permițând acestuia formarea, utilizarea și dezvoltarea informației în interesul cetățenilor, organizațiilor și statului, protejând interesele naționale și asigurând libertatea individuală.

În altă ordine de idei, de-a lungul timpului, datorită dezvoltării tehnologice, accesul la informații și distribuirea acestora a crescut într-un ritm exponențial.

- În această situație putem vorbi despre posibilitatea influențării mentale și a atacurilor în spațiul cunoașterii sau despre utilizarea informației (sau ascunderea acesteia) pentru a câștiga duelul mental în scopul controlării situației și obținerii puterii.
- Acest lucru poate fi realizat la nivel individual, organizațional, național și internațional.

2. Securitatea informațională în contextul globalizării

- sfera informațională, ca factor de organizare a societății contemporane, are o influență activă asupra componentelor:

politice, economice, sociale, de apărare, diplomatice și tehnologice ale securității statului.

- În cea mai mare parte, integritatea lumii contemporane, ca societate globală, este asigurată de schimbul de informații.

Globalizarea afectează sistemul informațional într-o mulțime de aspecte precum utilizarea internetului de către publicul larg din lume, furnizorii globali de e-mail, rețele de socializare conectează întreaga lume. Sistemele informaționale au un rol important în globalizare prin influențarea diferitelor culturi prin intermediul internetului, unde economiile mari și țările dezvoltate beneficiază cel mai mult de acest lucru. Globalizarea a revoluționat managementul intern. De asemenea, a facilitat interacțiunea dintre țări, regiuni și continente, contribuind astfel la rentabilitate. Filosofia serviciilor de informare la fel a fost afectată ca rezultat a globalizării.

În cadrul societății informaționale, a estima puterea și viabilitatea sistemului de securitate națională fără a lua în considerare sistemele informaționale și modul de exploatare a informației:

Colectarea; protecția; transportul; managementul și împiedicarea accesului la informație - reprezintă un risc major.

scopurile

Concepția politicilor de stat în contextul securității
informaționale includ:

obiectivele

Direcțiile
principale de
activitate ale
statului

Politica de informare a statului în contextul securității informaționale se bazează pe următoarele principii:

statul de drept;

respectarea și echilibrul intereselor individului, societății și statului;

implementarea activităților de asigurare a securității de stat.

În general temeiul juridic al politicii de informare de stat, în contextul securității informaționale o constituie Constituția statului, Constituția Organizației Mondiale a Sănătății, Convenția europeană pentru protecția drepturilor fundamentale ale omului, legislația națională și alte acte normative. Un loc aparte îl au și instituțiile de forță a statului cum ar fi, serviciile/agențiile de informații, armata națională și altele.

Scopul strategiei securității informaționale a oricărui stat este de a corela juridic și integra sistemic domeniile prioritare cu responsabilități și competențe de asigurare a securității informaționale la nivel național, bazat pe reziliență cibernetică, pluralism multimedia și convergență instituțională în materie de securitate, destinate protejării suveranității, independenței și integrității teritoriale a statului.

O strategie a unui stat, descrie situația curentă în domeniul securității informaționale, din perspectiva progreselor înregistrate și a tendințelor de dezvoltare a societății informaționale de nivel național, problemele existente și de perspectivă, care generează și creează riscuri și amenințări de securitate inclusiv hibride.

Acțiunile, conform scopului și obiectivelor specificate sunt:

asigurarea securității spațiului informațional-cibernetic și investigarea criminalității informatice;

asigurarea securității spațiului informațional-mediatic;

consolidarea capacităților operaționale;

Eficientizarea procesului de coordonare internă și cooperare internațională în domeniul securității informaționale.

Concluzii:

Domeniul securității informaționale capătă proporții mondiale, iar cercetătorii tind spre definirea cât mai exactă a subiectului dat. Securitatea informațională ca parte componentă a sistemului național de securitate este o temă relativ nouă, însă vitală pentru asigurarea stabilității statale. Chiar și cele mai puțin dezvoltate state se ciocnesc cu subiectul progresului tehnologic, iar acest factor determină aprofundarea studiului în vederea teoretizării domeniului dat, astfel încât să nu devină periculos pentru instituțiile naționale sau internaționale și respectiv societatea civilă.

Problema securității informaționale este determinată nu doar numai de procesele de transformare, globalizare, regionalizare, dar și de criza globală, care înaintea problema încrederii în procesul de conlucrare într-o lume tot mai interdependentă și imprevizibilă. Ca rezultat al globalizării factorilor economici, politici și militari, al expansiunii rețelelor și sistemelor informaționale globale, guvernele lumii, instituțiile și organizațiile internaționale sunt nevoite să-și concentreze și mai mult eforturile spre asigurarea unei securități globale, pentru că la momentul actual riscurile și amenințările sunt tot mai mari, datorită efectului de propagare în lanț.

Concluzii:

În secolul XXI o multitudine de sectoare precum transporturile, sănătatea, energia, economia devin dependente de tehnologiile digitale pentru a-și asigura buna funcționare de zi cu zi. Digitalizarea oferă un șir de beneficii, sporind operativitatea cu care lucrurile se pot desfășura, dar în același timp expune societatea la riscuri și amenințări informaționale.

Până la apariția rețelelor globale, asigurarea securității sistemelor informaționale era o problemă de politică la nivel național, la momentul actual, la stabilirea strategiilor și politicilor de securizare a spațiului informațional trebuie luate în considerare și aspectele de compatibilizare și standardizare la nivel global.

Sarcini de autoevaluare:

- Identificați principalele concepte și noțiuni de securitate informațională.
- Determinați rolul statului în gestionarea problemelor de securitate informațională.
- Estimați importanța și necesitatea unei strategii care să cuprindă reglementări comprehensive ale tuturor vectorilor securității informaționale.
- Evaluați politica de securitate a informației în cadrul instituțiilor publice și metodologia cercetării.
- Selectați instrumente și metode de lucru pentru îmbunătățirea strategiilor de securitate națională/internațională.

Teme pentru lucrul individual:

1. Identificați și argumentați principalele concepte și noțiuni de securitate informațională.
2. Determinați rolul statului în gestionarea problemelor de securitate informațională.
3. Estimați importanța și necesitatea unei strategii care să cuprindă reglementări comprehensive ale tuturor vectorilor securității informaționale.
4. Evaluați politicile de securitate a informației în cadrul instituțiilor publice și metodologia cercetării.

Bibliografie selectivă:

- Bragaru T., Briceag V., Malcoci V., Galaicu V. Securitatea informației vis a –vis de securitatea informațională. USM.
https://www.researchgate.net/publication/340087793_SECURITATEA_INFORMATIONALĂ_VIS-A-VIS_DE_SECURITATEA_INFORMATIONALĂ
- Joint Publication 3-13/Information Operations/27 November 1998 Incorporating Change 120 November (2014), disponibil: http://www.jcs.mil/doctrine/new_pubs/ip3_13.pdf
- Moraru V. și Moraru Ș. *Securitatea informațională ca o condiție a libertății*. În: Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice, I (164), Chișinău, 2014, pag. 160-162.
https://icjp.asm.md/sites/default/files/publicatii/revista_filosofie-sociologie.pdf
- Recomandarea Consiliului privind securitatea digitală a activităților critice
<https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0456>
- Strategia de securitate cibernetică <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/cybersecurity-strategy>
- Despre ce este strategia? <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/cybersecurity-strategy>
- Scopul principal al strategiei <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/cybersecurity-strategy>
- Informații de bază despre WSIS. Prezentarea generală <https://www.itu.int/net/wsis/basic/about.html>
- Summitul mondial privind societatea informațională, prima fază: 10-12 decembrie 2003
<https://www.itu.int/net/wsis/geneva/index.html>
- Informații de bază despre WSIS. Prezentarea generală (Faza Tunis)
<https://www.itu.int/net/wsis/basic/about.html>
- Agenda Tunis pentru Societatea Informatică. Implementare și urmărire, Articol 100
<https://www.itu.int/net/wsis/docs2/tunis/off/6rev1.html>

Bibliografie selectivă:

- Бачило И. Л., Лопатин В. Н., Федотов М. А. Информационное право / под ред. Б. Н. Топорнина. СПб.: Юридический центр Пресс, 2001, с. 35; 12.
- Бачило И. Л. Информационное право. Высшее образование, 2009, с. 9
- Городов О. И. Информационное право. М.: Проспект, 2009, с. 14
- Кузнецов П. У. Информационные технологии в юридической деятельности / под ред., 2011, с.15
- Манойло А. В., Фролов Д. Б., Вепринцев В. Б., Особенности информационной политики эпохи информационного общества, СПб.: Проблемы информационной безопасности. Компьютерные системы, 2002, с. 18-22.
- Стрельцов А. А. Обеспечение информационной безопасности России. М., 2003; Стрельцов А. А. Правовое обеспечение информационной безопасности России: теоретические и методологические основы. Минск : Литфонд, 2005, с. 7
- Терещенко Л. К. Правовой режим информации. М.: Юриспруденция, 2007, с.23